

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

KAREN VIGGERS

SOȚIA
PAZNICULUI
DE FAR

Traducere din engleză și note de
IRINA BOJIN

HUMANITAS
fiction

În amintirea bunicii mele
Rhoda Emmy Vera Viggers
1912–2009

o femeie carismatică și mărinimoasă

Hoinară mi-a fost viața, nestrunită,
Dar inima cine mi-o poate ști?
Pe-acolo, prin jungla aurită,
Singură calea-mi voi găsi.

JUDITH WRIGHT

Din *A Human Pattern: Selected
Poems* (*Un tipar uman: Poezii alese*)

Prolog

Se afla în bucătărie când s-a auzit o bătaie puternică în ușă, care a pătruns în hol, s-a izbit de podea, de cuierul pentru pălării și a ricoșat prin ușile culisante. Ea ștergea masa, era în altă lume, își amintea de vremurile când hoinărea pe plajele sălbatice de pe Insula Bruny.

Bătaia în ușă o readuse brusc în prezent. Adăugă cincizeci de ani trupului ei, îi aduse aminte că e bătrână. Tresări, mâna îi zvâcni și trimise o ploaie de firimituri pe jos. De la un timp, puțini erau cei care veneau la ea pe neanunțate.

Apucă bastonul și traversă holul, târșându-și picioarele. Prin geamul jivrat, zări o siluetă, cineva în căutare de donații, fără îndoială. Trase zăvorul și deschise ușa.

În fața ei stătea un bătrân îmbrăcat într-un costum albastru închis, cu cravata strâmbă la gât. Avea o față aspră și, o clipă, crezu că îl cunoaște, poate de la popicărie. Sau de la biserica lui Jan. Ori poate de la magazinul caritabil. Doar că, la vârsta lor, toți arătau cam la fel. Nu-i deosebeau decât amănunțele referitoare la starea fiecăruia.

— Pot să vă fiu de folos? îl întrebă.

Bătrânul se lăsă de pe un picior pe altul și ceva în felul cum înclină capul și își netezi părul cu mâna îi atrase atenția. Apucă strâns clanța și se sprijini de ea, cu răsufierea tăiată, cu inima bătând să-i spargă pieptul.

Ce-l apucase să apară taman aici, unde nu era bine-venit? Și de ce venise? Își ațintise asupra ei ochii de un albastru spălăcit, cu aceeași expresie intensă, nealterată de trecerea timpului. Scăpă bastonul din mână și dădu să se retragă.

— Mary!

Avea o voce hârâită. Îmbătrânită și uzată, la fel ca el. Întinse mâna spre ea, dar ea era mult prea tulburată ca să-l dea deoparte. Chiar își închipuia că i-ar putea fi de ajutor? Un trup hodorogit încercând să-l sprijine pe un altul. Îl privi cu asprime și simți iar cât de tare îi bătea inima de spaimă. Niciodată nu-i mai bătuse așa de tare. Doctorul o avertizase să evite astfel de șocuri. Orice surpriză puternică putea fi ultima din viața ei.

Deși nu-l încurajase prin nici un gest, bătrânul îi puse mâna pe umăr și o împinse în casă. Ea era prea tulburată și speriată ca să protesteze. Faptul că se afla atât de aproape de ea o înspăimânta. Omul mirosea a bătrânețe. Un miros acru. Mirosul greu al hainelor spălate prea rar. Răsufarea lui avea un iz iute. Nu mirosea așa când îl văzuse ultima dată; la vremea aceea răspândea o aromă de nucșoară și cuișoare.

Făcu un semn cu bărbia, el înțelese și o luă împreună cu ea pe hol. În bucătărie trase un scaun și o așeză pe el. Apoi se așeză în fața ei și o cercetă din privire.

Dacă l-ar fi întâlnit pe stradă nu l-ar fi recunoscut. Dar, la drept vorbind, cine s-ar fi uitat la ea și ar fi știut că e Mary Manson? Într-adevăr, n-a fost niciodată drăguță în sensul unanim acceptat, adică delicată, cu pielea albă. În schimb fusese plină de vioiciune și atrăgătoare. Avea un trup puternic, tare și musculos. Putea face lucruri care nu le veneau la îndemână altor fete, de pildă să ridice baloturi de fân și să mulgă vaci. Simțea cum îi curge viața prin vine, un sentiment căruia îi ducea și acum dorul. Obosită, se sprijini de masă, amintindu-și cum era în tinerețe. Bărbatul acesta o cunoscuse în vremurile de atunci.

Încă își mai ținea ochii așintiți asupra ei, încercând să-i pătrundă cu privirea în suflet. Dar ea nu-l lăsa. Gândurile nu-i mai puteau fi iscodite de el. Privind în urmă, blestema slăbiciunea care o adusese în situația de acum. Tocmai ea, care se mândrea că e așa de puternică.

— Ce vrei? îl întreabă strângând din buze.

O privi impasibil și își netezi din nou părul cărunt și rar – un gest care îi aduse în minte ziua când îl văzuse prima oară. Își descheie

haina, scoase un plic alb și îl puse pe masă. Lui Mary începu să i se zbată inima în piept.

— Ce-i asta?

Degetele îi tremurau de spaimă, inima îi bătea neregulat. Se uitau amândoi la plicul pe jumătate acoperit de mâna lui asprită.

— Știi ce e, Mary, spuse cu voce abia auzită, apoi se aplecă în față și o privi în ochi. Vreau să i-o dai.

Mary se apucă cu mâinile de marginea mesei, căznindu-se să se ridice.

— Ba n-am să i-o dau. Mai bine să nu știe.

Bătrânul râse fără voioșie.

— Momentul îl alegi singură, Mary. Dar pe mine nu mă poți da la o parte. Exist. Aș fi putut face mult rău. Se ridică și împinse scaunul în spate.

Scrisoarea rămase pe masă.

— Am s-o arunc la gunoi, zise ea. Am să-i dau foc.

Bătrânul zâmbi vag.

— Ba nu, Mary. Prea multă vreme au mers lucrurile după voia ta. Acum mi-a venit și mie rândul. Trebuie s-o faci, pentru mine. Se îndreptă șchiopătând spre ușile glisante și, ajuns în prag, întoarse capul.

Cu toate că era speriată, privirea lui o mișcă: văzu în ochii lui tot ce nu fusese împlinit, tot ce nu fusese rostit.

Vasăzică asta a fost. S-a sfârșit.

— Rămâi cu bine, Mary.

Ea ascultă pașii inegali îndepărtându-se pe hol.

— Nu mă pune să fac așa ceva, strigă în urma lui.

Auzi ușa de la intrare trântindu-se și își dădu seama că el plecase.

PARTEA I
Începuturile

Scrisoarea rămase trei zile pe masă, acolo unde o lăsase el. De câte ori o vedea, inima lui Mary se zbătea nebunește, ca o pasăre sălbatică închisă în colivie. Își schimbă obiceiurile, așa încât să nu mai dea cu ochii de ea: evita să intre în bucătărie, lua masa în camera de zi, ținând farfuria pe genunchi într-un echilibru precar, își bea ceaiul pe fugă, stând în picioare lângă chiuvetă, și ieșea cu telefonul din cameră când suna cineva. Era ridicol, își dădea seama, dar vederea scrisului de pe plic o tulbura. Dumnezeu știe de ce nu se putea descotorosi de el; ar fi trebuit să-l arunce la gunoi sau în focul din cămin, dar nu se putea hotărî.

Era din ce în ce mai panicată, dormea pe apucate. Ce se făcea dacă bătrânul avea să se întoarcă? Trebuia să ia măsuri. Dar în ce fel? Scrisoarea era o povară – închidea în ea atât trecutul, cât și viitorul. Deveni morocănoasă și iritabilă. Firesc ar fi fost să aibă o viață liniștită, acum că Jack nu mai era și nici ea n-o ducea prea bine cu sănătatea. Numai că scrisoarea o arunca iar în vârtejul vieții. O obliga să preia controlul.

În a treia noapte de zbucium, după ce cântărise tot felul de idei, găsi una care i se păru acceptabilă; a doua zi dimineața se duse fără prea mare tragere de inimă în camera de lucru și răscoli teancul de hârtii de pe birou, căutând broșura pe care o primise cu niște luni în urmă. O păstrase și așteptase. Scrisoarea pusese lucrurile în mișcare. Venise vremea să se întoarcă. I se forțase mâna și, înainte să hotărască ce va face mai departe, trebuia să se ocupe de trecut.

Găsi broșura sub o factură veche de electricitate și sună la numărul de pe copertă, apoi deschise cartea de telefon de pe măsura

din bucătărie și mai dădu un telefon. După aceea scoase o valiză și îngheșui înăuntru, bine împăturite, teancuri de lenjerie, jachete, pulovere, pantaloni de lână, un pardesiu, un fular și o căciulă.

Când termină cu valiza se duse să ia scrisoarea. Șovăi înainte s-o atingă, cu un zâmbet crispat pe buze; se purta de parcă scrisoarea ar fi putut exploda. Și, într-un fel, cam așa și era. Năvălise în viața ei și ar fi putut să arunce în aer ce mai rămăsese din ea. Până la urmă o luă, își plimbă degetul mare pe hârtia fină în timp ce se îndrepta spre dormitor, și, acolo, o puse într-un buzunar lateral al valizei. Apoi se întoarse și trase de pe un raft al bibliotecii un vechi album cu fotografii pe care îl așeză deasupra hainelor din valiză. Acum era pregătită.

În tăcerea camerei, se uită la umbrele întunecate care cădeau de-a curmezișul patului și stăruiau prin colțuri. Locuia de douăzeci și cinci de ani în această casă din Hobart, părtașă la viața de pensionar și decăderea fizică a soțului ei, martoră la teribilul proces prin care cineva drag se retrage din viață.

Douăzeci și cinci de ani, o mare parte a vieții lor petrecute împreună. Se întâmplaseră multe în acești ani: îmbătrâniseră, avuseseră o nepoată. Chiar și așa, n-ar fi considerat niciodată că Hobart e căminul ei. Pentru ea, căminul însemna Insula Bruny. Lumina rășfrântă în valurile mereu mișcătoare. Vuietul surd al vântului. Farul. Golful Cloudy întinzându-se vast înspre sud... Așa se cuvenea, să meargă acolo, în locul unde îl întâlnise pe Jack, unde se trezise întâia oară la viață. Ba chiar mai mult decât atât, îi era datoare lui Jack. Pe Insula Bruny și-ar aduce aminte mai clar de el. L-ar regăsi într-un anume fel, ar retrăi vremurile bune petrecute alături de el, zilele de început, când clădeau temelia iubirii lor și își pecetluiau angajamentul unuia față de celălalt.

Își datora și ei înseși această întoarcere. Nu mai avea prea mult timp și voia să-și vindece sufletul de rănille vechi înainte să moară – lucruri lăsate deoparte în monotonia liniștitoare a vieții de zi cu zi. Avea nevoie să-și găsească pacea și liniștea interioară. Să se împace cu ea însăși. Să se elibereze de sentimentul de vinovăție. Toate astea nu le putea face decât pe Insula Bruny.

Și mai trebuia să hotărască ce va face cu scrisoarea.

Duminică dimineața, Mary stătea pe canapeaua din camera de zi. Cu o jumătate de oră în urmă își terminase ultima ceașcă de ceai, după care o spălase, o ștersese și o pusese la loc în dulap. Acum se simțea ușor înțepenită după ce stătuse jos atât de mult timp, ascultând ticăitul fără sfârșit al ceasului de pe cămin. În orice altă zi ar fi deschis radioul la postul ABC, ca să audă noutățile și știrile curente. În dimineața asta însă avea nevoie de liniște. Avea o grămadă de lucruri de făcut. O grămadă de lucruri la care să se gândească. Aerul pur de la Bruny o îmbia să vină. Mirosul copacilor uzi. Stropii sărați aduși de vânt. Abia aștepta să plece de aici.

Auzi o mașină cum oprește în fața porții și apoi bufnitura unei portiere care se închide. Jacinta, în sfârșit.

Nepoata ei intră în cameră așa cum obișnuiesc toți tinerii, parcă adusă de o pală de vânt. Ochi căprui, zâmbete și picioare lungi. La cei douăzeci și cinci de ani ai ei era leit maică-sa, deși ar fi scos-o din sărite să i se spună așa ceva. Se aplecă spre Mary ca s-o strângă în brațe și aceasta se agăță de ea, bucurându-se să simtă vigoarea trupului tânăr și fermitatea pielii fără cusur. Cât își mai plânsese Mary tinerețea pierdută, ridurile și pielea fleșcăită, talia îngroșată. Pletele ei bogate, buclate, din care rămăseseră doar șuvițe subțiri. Odată cu trecerea timpului învățase să accepte aceste schimbări și își îndreptase atenția spre alte lucruri, spre plăcerile simple, de pildă trilirile păsărilor, o friptură bine făcută, compania unei persoane apropiate, o carte bună, alinarea adusă de vorbele nerostite, dar subînțelese.

— Ești convinsă c-ai să rezisti, Nana?

Jacinta o măsură din cap până în picioare. Dintotdeauna avusese neobișnuitul talent de a ghici starea de sănătate fizică și emoțională a bunicii ei. Era unul din motivele pentru care aveau o relație aparte, diferită (slavă Domnului!) de hârâiala neîncetată cu mama Jacintei. Între Mary și Jan apărea inevitabil acea încordare specifică relațiilor dintre mamă și fiică.

Jan venea să o vadă o dată la două săptămâni și, de ceva vreme, îi vorbea tot mai des despre căminele pentru bătrâni, ba chiar se oferise s-o ducă să vadă câteva care ar fi putut-o interesa. Dar Mary nici nu voia să audă. N-avea nici un chef să moară într-un pat de

spital, cu tuburi ca niște spaghete înfipite în ea. Ca să nu mai spunem că aceste cămine erau și scumpe. Iar ea nu dorea să fie o povară pentru copii. Știa foarte bine cum e să ai grijă de un muribund; aflase pe pielea ei cât timp îl îngrijise pe Jack. S-ar putea ca familiei să nu-i placă soluția aleasă de ea, dar așa era mai bine. Era opțiunea *ei* personală. Decizia *ei*. Se gândise la ea însăși atunci când o luase.

— Firește c-am să rezist, se grăbi să răspundă. E ultima mea șansă, adăugă întinzând mâna după baston. Ei, o luăm din loc? Arată cu mâna spre valiza de lângă ușă, cu un gest voit nonșalant, deși îi era greu, știind că scrisoarea se afla în buzunarul lateral. Aia e valiza mea. Am pus și câte ceva de-ale gurii într-un coș, pentru picnic.

— O valiză! exclamă Jacinta amuzată. Păi, diseară suntem înapoi.

Ieșiră din Hobart în lumina tristă a zorilor. Deasupra lor se înălța umbra purpurie a muntelui Wellington, cu fuioare de ceață agățate chiar sub vârf. Norii atârnavu greu deasupra dimineții și ziua părea deja obosită. În valea încă cufundată în întuneric, corbii ciuguleau leșurile oposumilor striviți de mașini pe șoseaua umedă.

La sensul giratoriu din Kingston, Jacinta aruncă o privire la ceas.

— Ai verificat orarul feribotului?

— Pleacă unul la nouă și jumătate. Avem timp de o ceașcă de ceai, cât îl așteptăm.

— Cu micul dejun cum rămâne? Ai mâncat ceva?

— Sigur că da. M-am trezit la cinci.

Îi luase mult să facă duș și să se pregătească de plecare.

Jacinta oftă.

— Ce n-aș da să pot sări și eu din pat la o oră așa de matinală! Mary își aminti de țârâitul strident al ceasului deșteptător și de înfrigurarea de după.

— În orice caz, n-am sărit din pat, zise.

Jacinta zâmbi.

— Iar eu n-am făcut duș. Sper că nu miros urât.

- Doar a pastă de drojdie¹.
- Păi, aia miroase groaznic.
- Miros mai scârbos nu cunosc.

Izbucniră amândouă în râs.

Când Jacinta era mică, Mary avusese grijă de ea cât timp mama ei își ținea orele la școală. Se distrau de minune împreună și Mary era încântată să se achite de această sarcină. După ce plecase de la far, își regăsise în această ocupație pofta de viață fără de care s-ar fi ofilit pe picioare. Mary știa că Jacinta ține la ea, pe când Jan o privea dezaprobat. Dintr-un motiv sau altul, Mary nu se dovedise a fi mama pe care și-o dorea Jan, cu toate că Mary nu prea credea că cineva s-ar fi putut ridica la înălțimea așteptărilor lui Jan. Aceasta își amintea cu mânie de anii petrecuți la far. Pretindea că traiul în acel loc îi scurtase copilăria și că o lipsise de „oportunități“ – cine știe ce voia să zică. Mary nu-și putea face idee ce lucruri mari credea Jan că ar fi așteptat-o în suburbiile orașului Hobart.

E adevărat, viața la far nu fusese ușoară. Izolarea supune pe oricine la grele încercări. Pe promontoriu nu mai erau alți copii. Jan își făcea temele în bucătărie, la lumina slabă a lămpii. Nu aveau întotdeauna mâncare proaspătă. Iarna nu venea nimeni în vizită la ei. Vremea era rea mai tot timpul. Le lipsea confortul, în schimb duceau o viață simplă, aproape de natură. Cerul și marea se întindeau cât vedeai cu ochii. Mergeau la pescuit. Explorau împrejurimile. Făceau picnicuri pe plajă. Aveau loc să cutreiere cât le poftea inima. Mary era pe veci legată de acel loc. În ceea ce o privea, Jan era convinsă că fusese privată de lucruri esențiale, de o viață socială, de prieteni și de cultură. De atunci, își dăduse osteneala să-și clădească viața de care credea că fusese lipsită. Mary era încredințată că tocmai din acest motiv se îndepărtase soțul ei de ea.

1. Pastă tartinabilă făcută din drojdie de bere, condimente și aditivi vegetali; se spune că mirosul și gustul ei pot descuraja atacurile animalelor sălbatice.

Totuși, Mary își mai amintea cât îi plăcea lui Jan să meargă călare de-a lungul plajei de lângă far. Cum ea și Gary alergau pe dealuri cu câte un cearșaf în cap, prefăcându-se a fi stafii. Focurile de tabără, Crăciunurile de poveste, când făceau singuri decorațiunile pentru pom și pregăteau cadourile. Apoi, cum toți patru – Mary, Jack și cei doi copii – se plimbau în nopțile cu lună și cum lumina lanternelor tăia întunericul ca o lamă de cuțit. Mary își aducea încă aminte de aceste mici giuvaieruri din copilăria lui Jan, chiar dacă Jan prefera să le dea uitării.

Își amintea în mai mică măsură de Gary, cel de-al doilea copil al ei. Cel mai adesea îl găseai în magazie, lucrând cot la cot cu tatăl lui, afară de cazul că bătea mingea pe mal, printre smocurile de iarbă, fugărind găinile sau făcând curse de viteză pe plajă. La puțină vreme după venirea pe lume și a celui mai mic copil, Tom, Jan și Gary plecaseră la internatul din Hobart. Tom crescuse singur pe promontoriu, hoinărind nestingherit. Era singurul care vorbea cu drag de far. Când venise vremea să meargă la școală, Gary și Jan abia așteptau să scape de acolo.

Din partea părinților nu te aștepți să prefere unul din copii, dar Mary îi ținuse mereu partea lui Tom. Era copilul ei sensibil, capabil de pasiuni profunde și de suferințe mistuitoare. Îi iubea pe toți, fără îndoială, însă Tom era deosebit. Avea nevoie de ea mai mult decât ceilalți. Ori poate că ea avea nevoie de el?

Își aduse aminte de scrisoare și se înfioră. Ar putea distruge totul. Viața ei de familie. Convingerile copiilor. Trebuia să se asigure că nu va fi descoperită. Culmea era că n-o distrusese încă. Ce o oprea?

Oftă, luptându-se să-și țină lacrimile. În scurtă vreme va fi pe insulă. Împreună cu Jack. Și toate se vor limpezi.

La Kettering așteptară să le vină rândul alături de câteva mașini și un camion pentru transportul vitelor, acum gol. Jacinta intră în clădirea de birouri de la capătul liniei în timp ce Mary rămase în mașină, privind valurile ridicate de răbufnirile vântului. Cerul se mai înseninase, dar încă reflecta cenușiul oțelit al mării. De cealaltă parte a canalului D'Entrecasteux, Mary zărea colinele